

YIBURU DEMMA

Gbanƙa

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteeroma a va suite nna toƙatoƙa a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensana. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa.

² Alege jinla danni, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wenna mazuk ale tenzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wenna mazuk ale tenzuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wenna mazuk ale tenzuk de a boro. Wa ale kpi a dui ti wabaatana a basi ate ti chim wayorisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga geɗ. Juga geɗka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpionɗ.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpionɗ a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuena dii la. ⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,

“Fi ka m Biiga,
jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba ḡmarisi nyo Naawen
Gbaṅka po kama. Naawen ḡman pilim weeni
wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab
ale wa sabiiloma wanyi me la. ⁶ Ba ḡmarisi
Naawen gbaṅka po me ayen, Naawen ale liṅ biak
wa nidoabinni a basi tenzuk de la, wa weeni
ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a
te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale
sabiiloma la ale nna ayen,

“Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok
ale bolimṅiak la.”

⁸ Alege wa ale ḡman biisi wa Biika wari dii la ale
nna ayen,

“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.
Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi
wadii ale ka wa kaasunḡa kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a
te fu zula,
a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam
fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen
Naawen weeni wa ayen,

“Ka fi, Nyono, ale nye tenka a ta nyini ku piilimka
po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wennmazuk
ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

11 Bala meena ale tenzuk de meena le murin be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

12 Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

13 Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,

“Kali mi juga geŋ ate ku ga paari diipo

ate m le basi ate fi dachaasaŋa chim fi yomma.”

14 Naawen sabiiloma ka wa tomteeroba. Waai an baga a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

1 Nyana de meena ate m biisi na wie la nyin ale soa ate ku a fe ayen ti nmasi lagi tue a wom

naai meena ate ti wom la, ate ti kan basi na vaka abe ti cheŋ be. 2 Naawen ale jam tom wa

sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nye dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale

sum weeni. Diipo meena ba nyiem dan kan va na ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai

ale magsi la. 3 Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nye ka

se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka? Be ka Nyonowa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale

lin weeni nyaku de ate nuruba wom; baai abe ale wom na wa jigi la, ku naan nyin ate bala weeni

wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyin ate wa namu? Naawen ale nye njanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyin a nye ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zula. Wa be ale nye nna la nyin ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyin la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyin la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsɔ wa magsi kama ayen wa chim tama varibasidɔ.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem togatoga. Bala ale wa abe ka ko yen. Dila abe ale soa ate yogsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale njmarisi Naawen Gbanɔka po ayen Yeezu weeni ayen, “Mi le weeni m suaataɔa fi ale nye dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisaɔa de ale ka nurubisa la nyin ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nye dila kama ayen wa бага kpi ate wa yaa nye ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyin la, Velinvendika ta ka pagrim a nye ate nuruba a kpi. ¹⁵ Yeezu be dan nye ate Velinvendika njman ka pagrimɔa, wa yaa le бага vari nuruba yogsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe бага a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a

maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a cheŋ ka Abraham ŋaanɓisana jigi. ¹⁷ Ku be ale nyɛ dii ate wa jam baga nyɛ dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nyɛ wari meena ase wa suaatana la ate wa baga yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jiiirim ale wa suaatana la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nyɛ dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa dui si nuruma wabaatana a basi. Wabaatana de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinɗa, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak ŋaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. ² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimana a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimana ale Naawen yenni demma dii la. ³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulaɗa

nyaka ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nyε jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteerɔ Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaɲa. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie ɲaai ate Naawen le nyini peelim a weeni ɲa chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteerɔ waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yɔgsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisaɲa be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsɪ ka vuusum jigi te wa bisaɲa.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba ɲmarisi nyo Naawen Gbanjka po ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensana ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.

Da dii dannɪ ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nyε wa nya

⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen,
ba nya mi ale nyε dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege,
dula jigini, ba diem a nyε mi a nya.

¹⁰ Dila nyinɲ ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen,
ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po,
ba be kan minɲ mi ale nyε dii la kiriya.

11 M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,
 Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini
 ate m gomsu magsi la.”

12 Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin njaan a te Naawen waai ale vua la. 13 Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni a densi chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. 14 Boan nyin nja, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nye dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti nmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lin jam ta siaka la.

15 M be nman a weeni ka ba ale nmarisi Naawen Gban ka po dii la, ayen,
 “Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,
 ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensa nja ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.”

16 Ka tama kokpiensa nja bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba nin a ta ba nyini Ejipiti ten ka po a nyini la. 17 Be ka bana dek ale te Naawen supuurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. 18 Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la, ku be jam ka bana

ate wa jam a biisi ba wie la? Ka baai nyiini ale jam zeri wa noanni la. ¹⁹ Ti be nya kama yogla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an baga a jo vuusum jigini ate wa gomsu magasi la.

4

¹ Yogyogla de, Naawen be pe kama ayen ti baga jo vuusum jigini ate wa gomsu magasi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nye dula jigini joka a kpeeri. ² Boan nyinnya, tama me maa wom Naawen wamaɲsaɲa kama ase ti kokpienɲaɲa ale jam wom ɲa wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi ɲa ale siaka la nyin ale soa ate ba an jam nya nyuenta ku po. ³ Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen,

“M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,

m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsu magasi la.”

Wa jam nye ka tenka ale wenna mazuk ale nanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. ⁴ Boan nyinnya, Naawen Gbanƙa po kauk kunyi, ku a weeni ti kama a magasi chaab ale dai dii ale a saa daa ɲayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari daa ɲayuebi la, da dii ale a saa daa ɲayopoiwa la, wa jam basi wa tuimaɲa tomka kama ale ge vuusi.”

⁵ Ni be ḡman poli nya Naawen ale jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nuruma de jo vuusum jigini ate m gomsí magsi la.”

⁶ Alege baai ale liḡ jam wom Naawen wa-manṣaṅa la, a jam zeri ḡa kama. Dila abe jam basi kama ate ba an jam baga jo bu po. ⁷ Naawen weeni sak nuruba kama ayen da dii danní dek ate ku a fe ayen nuruba ta siaka ale wa la ale “Jinla”. Ti kokpienṣaṅa ale jam zeri wa ate bena yegayega taam la, ḡala ḡaḡnyin ate Naawen va ti kokpienka Deevíd jigi, weeni wie ḡaai meena ate m poom liḡ weeni ní ayen wa weeni ayen,

“Jinla, ní dan wom Naawen ale a biisi dii ale ní la,
ní kan ta tukpari nyeka.”

⁸ Ti kokpienṣaṅa nindeerowa Josua, a jam de ka ba ninḡ a ta ba cheḡ teḡ kaai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege, Josua an jam baga te ba vuusum dula jigini. Wa daam dan baga te ba vuusum, Naawen ti an jam biisi ku ḡaḡnyin a magsi chaab ale vuusum wari ayen ba le nya bu da yoḡ. ⁹ Nyaku de a sak kama ayen Naawen ale jam pe dii la a diem ta pagrim kama a boro ate Naawen nuruma baga a nya vuusum ase Naawen ale jam vuusi dii daa ḡayopoiwa danní la. ¹⁰ Dila nyin la, waai abe dan nya vuusum buui ate Naawen jam pe la, kula nyonowa abe a basi wa dek tuimaṅa tomka kama ase Naawen me ale jam basi wa tuimaṅa tomka dii la ale ge a vuusi. ¹¹ Ni be basi ate ti pii nyin ate ti nya vuusum bula ate ti wanyi me la kan zeri Naawen noai ase ti

kokpienŋaŋa ale jam zeri wa noai dii a yaa kpi la.

¹² Boan nyiŋŋa, dii meena ate Naawen a biisi ale ti la a boro kama ale ta pagrim nna yegayega, a ta noai nna yegayega a gaam gebi kaai ale ta noai a бага gebi a siŋ a paari kobi la. Ase gebi kaai ale ta noai a бага gebi a siŋ a paari kobi la, Naawen me abe dan biisi wari, wa бага a miŋ ti popolaŋa ale ti yaalika ale ka dii ti popo la kama, popola ŋaai ate ti ta la, ale ti suniimaŋa ale sum a yaali dii la. ¹³ Jaabjaab ka teŋzuk de a бага a suk Naawen jigiya. Jaab meena ate wa nye la, wa a nya ba kama. Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a fe ayen da yeŋ waai meena weeni sak wa dii ale dii meena ate wa tom teŋzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi ate ti ŋmasi yik nalimnyiini ti ale a weeni ayen ti ta siaka ale dii la. Ti бага a nye dila kama dii nyiŋ la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. Wa bo ka wenŋmazuk Naawen jigi. Kpagi kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu. ¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai ale kan ta jiirim ale ti wobsumu la. Wa ka waai dek abe ale nya nyenyaka wie meena po ase tama me ale a nya nyenyaka dii la, alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila nyiŋ la, ni basi ate ti forisi paari Naawen dek abe ti seba chak ayen wa niaunku nyiŋ wa le tuesi ti, ate wa ta jiirim ale ti a maari ti wa niaunku nyiŋ diipo meena wuu ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ka nuru-biik me ase tama la. Alege ka Naawen ale lueri

wa ayen wa tagri nuruma zuk a tom dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku ta supeentik a jam Naawen jigi la. Kpagini tuimaᅇa ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nyɛ kaabka nuruma wabaata nyin. ² Kpagini dek abe ale ta kaasun la, wa baga a ta jiiirim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nyɛ ᅇa a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasun wa dek me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nyɛ kaabka me a te wa dek wabaataᅇa ase wa ale a nyɛ a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a baga a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de nin a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa san a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nyɛ dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale ᅇmarisi Naawen Gbanᅇka po dii ayen Naawen weeni wa ayen,

“Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen ᅇman weeni jigi di choa wa Gbanᅇka po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni,

ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.”

⁷ Va ᅇaai po ate Yeezu jam bo tenzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale baga vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim

nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaŋa kama, dii nyiŋ la, wa jam a yaali ayen wa nye ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la. ⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyiŋ a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsɪ wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasido a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wanni de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti togi di kiri, dii nyiŋ la, nama chim ka nuru baai ale kan бага wie miŋ a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yogyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yoŋ te ŋman diem a sak ni wachaalinsaŋa a magsi chaab ale Naawen wamaŋsaŋa. Nama diem a nye ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ŋandiinta alege ba basi dila ale ŋman diem a yaali ayen ba ŋoosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nye ase dila la, a diem a nye ase ba a ŋoosi kama la, bala chaab a nye ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari. ¹⁴ Nankpagsa a de ka ŋandiinta. Ba kan ŋoosi ba maba. Ba a de ka ŋandiinta, dii nyiŋ la, ba dek nye wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyiŋ la, ku a fe kama ayen ti kan diem

chim bisa a kasim a zamsi wie ŋaai ale a de niŋka a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nyɛ ase seero waai ale kasim a se nyubi yeŋka magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenaŋa ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataŋa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyaŋa de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ŋa chaab a gum du. ³ Ti be le nyɛ ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nyɛ ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba ŋman baga basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba ŋman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale miŋ Naawen wensie sinsaŋa la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wannɪ ale chim wamaŋ dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyaŋa de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nyɛ ka se a ŋman baga pilim ŋman va wa? Ba ale a nyɛ dii la, a nyɛ ase ba ŋman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyiŋ la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nyɛ wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la ŋmoruk dan ni wa a bori kama. Ŋantaŋa dan gomsɪ magsi Naawen

a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriya. Naawen be gomsu magsi kama ayen wa ka te ten kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase ten kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek dɔaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka ten kaai ale kan daa munsa ale wuuta ten la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyin, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyin la, wa kan pa nan te tuimana ate ni tom la. ¹¹ Ase ni ale tom ale ninmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyin ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie nan meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen na le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen na le sum nye kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyinworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nye ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nye wari, ta siaka ayen wa le nye kama. Boan nyinna, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nye wa ale pe ayen wa nye dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a nman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii

ate wa jam pe ale Abraham la ale, “Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale njaanbisa nna yegayega.” ¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan nman boro. ¹⁷ Dila nyin la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi njaan nyin wa ale pe ayen wa nye dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nye dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nye ka wie njaye njaai ate wa kan tagri na la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvento. Tama be chali chen Naawen jigi kama ayen wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be baga a teeri wie njayewa ate wa nye te ti la kama ate dila basi ate ti a densi chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiilana de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo na po, ate na a maari ti wie po. Yiilana de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a lin jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale

ɲman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nyɛ tugurika a nak nalima ɲanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku ninj a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ɲanta nalimaɲa jigi. Wa jam tigi ɲantaɲa de meena a nyo ka jigi yenj a yaa poori ba pi pi ba beɲ ba beɲ. A yaa lueri beɲka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayɔrisima Nyɔɔ Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nyɛ ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyinj ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbanƙa po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpiensa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nyɛ ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpionj dii la. Ti kokpienka Abraham waai me ale jam ka nuru kpionj la, a jam lueri wa bensaɲa kanyi kama a te Melekizedek. ⁵ Juuma Sinsaɲa a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham ɲaɲɲbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti ɲanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba beɲ ba beɲ. Ti dan nyɛ dila ti yaa lueri jayenjayeɲ a ta nyini ɲanta pipiwa po a te ti kobisaɲa baai ale ka Livai doƙdem a chim Juuma

Puusika Yenni tomteeroma la. Bala maa ka Abraham njanbisa. ⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai njanbiiga alege Abraham jam maa pa wa ntanta kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteeroma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa ntanta kama ase tomteero la. Alege Naawen Gbanka weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienka Abraham ale jam tuni wa ntanta a te Melekizedek la, ku jam a nye ase Livai a jam bo Abraham, nyinka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa njanbisa me tuni kama alege ku njan nyin, ka bala ale jam tuesi ntanta wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsanja paari Izirali demma. Alege, ase tomteeroma baai ale nyini Livai ale wa njanbiika Aaron po la, a daam dan baga a nye ate nuruma a welema, ba daam ate nye kama. Alege ba ale jam kan baga a nye dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteero wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyinja tomteero wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanja me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yon po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoba a

nyaya. ¹⁴ Boan nyiṅṅa, ti seba chak kama ayen ti Nyonowa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteeroma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m ḡmasi togi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteerō choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteerō kpagsaṅa meena zuk.

¹⁶ Tomteerō kpagsaṅa de abe jam a va ka sinsaṅṅa ale a weeni ba ayen ba nyɛ dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsaṅṅa dan weeni ayen ba nyɛ nna ba a nyɛ ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteerō waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba ḡmarisi wa wie Naawen gbanjka po ayen, “Fi kasim ka kaabdoma kpaḡi kpien choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.” ¹⁸ Dila nyiṅ, ti бага a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nyɛ la, dila yaa taam ka nakpiak yogyogla de, dii nyiṅ la, di an ḡman бага a maari nuruba. Di be ḡman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsaṅṅa abe an diem nyɛ ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala ḡaai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale ḡman gum du la ale, Naawen kikaasaṅa. ²¹ Diipo ate mbala wanyiwanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteeroma kpaḡi la, kikaasaṅa jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen,

“Nyɔnɔwa Naawen ka kama ayen,
‘Fi ka kaabdo taam wuu.’

Wa be ale weeni dii la,
wa kan nman tagri wa popolaŋa.”

²² Kikaasaŋa nyiŋ abe ale soa ate Yeezu deŋ a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpiensaŋa la kama.

²³ Wari dii me abe le nman boro la ale: Puusika Yenni tomteerɔma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyiŋ la, ba wanyi a dan jam kpi, wa nman karo ayen wa tom wa tuimaŋa.

²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerɔ. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyiŋ la, a zaani jinla a ta a cheŋ diipo meena wuu, wa бага kama a vari waai ale waai ale a va wa nyiŋ a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyana de meena nyiŋ ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyiŋ la, wa бага a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen бага a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunɔa, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yɔgyɔgla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa deŋ teŋ. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyiŋ la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de niŋ a te wa deŋ wabaata nyiŋna, ale nuruba ba chaab me wabaata nyiŋna ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an nman

baga diipo diipo a tulim buye. Wa ale nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsaŋŋa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasun nyɔɔ. Alege, ŋa ale sak nna la, dila ŋaanŋnyin ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaŋa kama ale ge yɔgyɔgla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga geŋ juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyin la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa duŋsa a nye kaabka a te wa. Dila nyin la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate lin biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen. ⁴ Yɔgyɔgla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tenzuk de, wa ti an nya siuk chim tomteerɔma kpagiya dii nyin la, tomteerɔma boro kama a nye Juuma Sinsaŋŋa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka.

Puusika Yenni tomteeroma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tenzuk de la po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yeman ate ti baga a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienja a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wenzmazuk la yisuŋ. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsɪ ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyiini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la.” ⁶ Alege wannɪ ale ka dii yogyogla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima n̄aai ale chim tuimman̄sa a gaam bala tuimaŋa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom lin ka dii la.

⁷ Dila nyin la, noayenka ate ba de nin nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom n̄man magsi ayen ba n̄man nye noayen saa buye.

⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen,

“Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda demma.

Nyaku de abe n̄man ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensana diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la.

Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.

Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

10 Noayen kaai ate mi le nye ale ba da nya le cheena la ale,

mi le pa m sinsanña a nyo ka ba zuima po,

abe m nmarisi nya nyo ba suniima po,

ate m chim ba Naawen,

abe ba me chim mi nuruba.

11 Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenka

deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi

ate m sak fu, Nyonowa Naawen ale ka

waai la,

dii nyin la, waai meena a zaani bifiik a ta ga paari

jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

12 Dii nyin la, m le von ba wakaasimanya te ba

kama.

M be kan nman teeri ba wabaatana.”

13 Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa

nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka

noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab

kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

1 Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye

noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba

va nala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi

wa. Boan nyinnya, ba jam ti ka viuk tenzuk de

a te wa zula a puusi wa. 2 Ba jam pa ka gatiak

won a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale

de ninka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab

buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale

teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a

zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za dok

kula po. 3 Dok kuui ale jam pa san la yoi ale

“Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmonin a magi ku nyin taam tu la ale boro. Ba a pa ka nanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmonin a man ku nyinka meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka len, kaai ate ba pa ligmonin a nye ka la a zaani du. Nandiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tachecka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa naai nayewa ate Moosis sinsanja a jam nmarisi dua na nyin la ale jam maa bo di po. ⁵ Nanta ale jam ta kinjanja a yaa koa dakanni zuk. Nanta de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Nanta kinjanja jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jirim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m tigi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomsu nyana de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimana. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasimana nyin ale wie naai ate nuruma nye kaasi alege ze la. ⁸ Nyana de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyinja Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla

danni. Ku kiri ale, tiirin tii ale duɗ sii meena ate nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, ɗanta bala an baga a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenɗa, ¹⁰ dii nyinɗ la, ku meena ka ɗandiinta ale soka wie. Ɗa ka nyinɗka po nyiini sinsaga. Ɗa be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate ɗa a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa ɗanmanɗ sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tenɗuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyinɗ jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyinɗ jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanɗim wa dek la nyinɗka ayen wa ɗman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasunɗ la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyinɗ, a pa wa dek a nye kaab welenɗ te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyinɗ la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a ɗman nye noayenɗ paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe

ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie n̄aai ate ba jam nyɛ kaasi diipo ate ba lin jam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa n̄antaŋa a nyɛ dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa n̄antaŋa a nyɛ wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan nyin̄ŋa, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimɔa, ase ka wa nin kpi. ¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin̄ ale soa ate nin̄ka noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko duŋsa ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyin̄ŋa, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsan̄ŋa meena a sak nuruma la, dila n̄aan̄nyin̄ ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen “hiisop” la n̄mazuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsan̄ŋa Gban̄ka ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ “Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna.” ²¹ Moosis ale nyɛ dila nueri la, wa yaa n̄man pa ziimu ale nyiamu ale n̄antaŋa a misi viuku ale n̄anta baai meena ate ba pa a nyɛ puusan̄a la nyin̄. ²² Wensie, Juuma Sinsan̄ŋa abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo tɛŋ ate jaab meena a chim jaweleŋ. Ziim abe dan kan lo tɛŋka, wabaata von̄teka karo.

²³ Viuku ale n̄anta baai ate Moosis pa ziimu a

misi ba nyiŋ la, ka ŋanta baai ale bo wennyamazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka duŋsa ziita ale a lo teŋ ate ba a welema. Alege, ŋanta baai ale bo wennyamazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema. ²⁴ Boan nyiŋŋa, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an baga a nya la, yisuŋ. Wa jo ka wennyamazuk dek juijui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka duŋsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka dii choa nnapode, wa daam te nam a paari ka dii choa a zaani diipo ate Naawen nye teŋka la. Alege, ku ale ka dii yogyogla nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nye kaabka ate biem kan ŋman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa dushi nuru boari wabaata basi. Wa be le ŋman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan ŋman dushi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsaŋŋa abe ka wie ŋaai le sum ŋa nye la, yisinta, daa ŋa dega. Sinsaŋŋa de a sak

kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan baga a nye ate nuruba a welema la, Sinsaŋŋa, ŋaai ale va ka kaabka de meena a tom la, an baga a nye dila me. ² Ŋa dan baga a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyiŋ la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan ŋman baga ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaataŋa wie. ⁴ Boan nyiŋŋa, niiga ale bua ziita an baga duiŋ wabaata a basi.

⁵ Dila nyiŋ ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam teŋzuk de la, wa weeni Naawen ayen, “Fi kan yaali ayen ba a ko ŋanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsɪ ka nyiŋ a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko duŋsa a ju si kuŋkuŋ tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duiŋ ba wabaataŋa a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la, ase ba ale poom ŋmarisi mi wie Sinsaŋŋa Gbaŋka po dii la.’ ”

⁸ Wa liŋ weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintaŋa ale ba ale a ko ŋanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duiŋ ba wabaataŋa a basi la.” Nyana de meena ba be va ka Juuma Sinsaŋŋa ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa ŋman weeni ayen,

“Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la.” Dila nyiŋ la, Naawen yuk kaab kpagsana a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila nanjkula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek nyiŋka a nyɛ kaabka bunyi dekki la nyiŋ a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma meena a tom kaabka tuimaŋa ka daa meena. Ba be a nyɛ kaab kala degadega a paari ka diichoa. Alege Kaabka de kan duiŋ wabaata a basi. ¹² Yeezu Kirisita be nyɛ kaabka ka bunyi dekki wabaata nyiŋ. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nyɛ dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga geŋ, zula jigini. ¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasaŋa le chim wa yom la. ¹⁴ Wa ale nyɛ kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun diipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ “Noayen kaai ate mi le nyɛ ale ba da ŋaai le cheena la, ale mi le pa m sinsanŋa a nyo ka ba suniima po, abe m ŋmarisi ŋa ba zuima po.”

¹⁷ Wa ŋman weeni gum du ayen, “M abe kan ŋman teeri ba wabaataŋa ale ba wakaasimaŋa diipo diipo.” ¹⁸ Dila nyiŋ la, ba wabaataŋa a dan nya vonjeka, ku an poom ŋman magsi ayen ba nyɛ kaabka a duiŋ ba wabaataŋa a basi.

¹⁹ Dila nyin la, m suaata Yeezu ziimu ale lo tɛɲ ate wa kpi la nyin abe ale soa ate ti baga a jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale ge kan chali yɔgsum. ²⁰ Gatta kpiɛɲ kaai ate ba jam pa lik dɔkku nɔanni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyinka tagri jigi dila a te tama. ²¹ Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk. ²² Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima ŋaai ate Yeezu sugri ate popola kan ŋman a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyin sii ate ba pa nya buui ale kan ta danɗa a so si la. ²³ Ni basi ate ti ŋmasi yik nalimnyiini ti yiila ŋaai ate ti ta la, dii nyin la, ti baga a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nyɛ dii la wa le nyɛ kama. ²⁴ Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimmanɗa. ²⁵ Ni kan basi ate ti basi chaab tuka ase nuruba ba gela ale kasim a nyɛ dii la. Alege ni basi ate ti a denɗi chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii danni ate ti Nyɔnɔwa le jam la a mɔata kama la.

²⁶ Dii nyin la, kaab ka choa a ŋman karo ayen ka duiɗi ti wabaatanɗa a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cheɲ alege seba ayen ti wom wensienɗa kama. ²⁷ Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yɔgsum, buusa ŋaai ale ŋa jam la, ale bolimɲiak kaai le bu de ba la. ²⁸ Nuru waai abe ale a zeri Moosis Sinsanɗa ale a weeni dii la, ba dan bo

wa buusa ale seeroba baye a yaase seero boari ate wa lo, ba deri a ko wa kama. Ba bola kan ta jiirim ale maga dek me la ale wa. ²⁹ Dila nyin la, waai abe ale potim a zeri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale dushi nuru wala wabaatana a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niaun nyin a nye wamaɲsa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a magsi wa nya la. ³⁰ Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le nye kama.” Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, “Nyɔnɔwa le bo wa nuruma buusa la” kama. ³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va nala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu baga ni. ³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nye ate ni a nam. Da dii dai me ni nyiem gomsɔ ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nye ba dila la po. ³⁴ Ni maa jam ta jiirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a dun ni sue. Dii nyin la, ni jam seba kama ayen ni ta nanta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyin la, ni be yik ni dek nalimnyiini wienɔ de po dii nyin la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama

ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nyɛ dii a te ni la. ³⁷ Boan nyinga, Naawen Gbanjka weeni ayen,

“Ku kan beni gaam taam,
ale ge ate waai le wa jam la a jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayorisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk.
Alege, ba wanyi a dan nyini mi njan a nmani,
m sui kan peenti ale wa.”

³⁹ Alege tama daa baai ale a nmani wa njan a yaa cheɲ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nyɛ alege, wa an baga a nya wannu deema la. ² Ku jam ka ba siaka nyin ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nyɛ wenyamazuk ale ten ale nanta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyin ate ti baga a nya nanta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya nanta baai ate wa pa nyɛ nanta de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abil jam te Naawen kaab man a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nyɛ kaabka la. Be ka Abil siaka de nyin abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa

ayen wa ka wayɔrisima nyɔɔ. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyiini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyin ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wenɲmazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam бага a nya wa. Naawen Gbanƙa abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la. ⁶ Nuru waai karo a бага a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyɔɔwa a ka siaka ale wa. Dii nyin la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyin ale soa ate Nowa бага wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie ɲaai le ɲa nye chum diipo la. Wa siaka nyin ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye ɲaarun ayen wa vari wa ale wa dokdemma meena a basi. Wa siaka de nyin abe ale soa ate nurubiik tenzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayɔrisima nyɔɔ.

⁸ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini chen ten kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa tenka a yaa nyini a chen alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a chen la. ⁹ Siaka de nyin ate wa jam bo ten kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dokdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba

me jam bo viita po dii la. ¹⁰ Dii nyin la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenɲmazuk yeri ɲaai ate Naawen se te wa la. Yeeɲa de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham, waai ale jam kpaɲ nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpaɲ nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyin la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nyɛ dii a te wa la, wa le nyɛ kama. Abraham be jam sum nya ka ɲaanbisa a piisi nna yegayega ase chinmarisaɲa la, ale piisi me nna ase beli tambusuɲ tintanfila la. Nuru an poom baga a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi ɲanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyin ba nya kama ayen ɲanta dua ka jigi nna niɲniɲa ate ba jam a nyɛ ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham teɲzuk de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yoɲ. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek teɲ ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka teɲ kaai ate ba pa basi ɲaan la wie, ba ta siuk kama a pilim a ɲmani? ¹⁶ Aawo, wanni ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna teɲ kaai ale gaam ba teɲka la. Daa jigi yoɲɲɔa, teɲzuk de, ka wenɲmazuk ale la. Dila nyin la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyin la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, “Fi le va ka Aizik nyin a nya ɲaanbisa ate fi yonni kasim

boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la.” Alege, ku n̄aan̄nyin̄ ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nyɛ kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nyɛ Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen бага a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyin̄ la, daam dan ka ku wensien̄a jigini, ti бага a weeni kama ayen Abraham n̄man tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyin̄ ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale Iiso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidoabilisaŋa wanyiwanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tachecka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyin̄ ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti tɛŋka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nyɛ wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimaŋ la, yogsum jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsaŋa.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti

Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchon gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyin, a zunchon ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyin la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenka alege yogsum an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la. ²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini nandiintan ba pa ziimu a misimisi diinan ba noan ba ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidɔabili sii ate Izirali demma lin biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonun la a chen taam jueli nna ase ba jam a tabi ka ten kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam chen gilim ka, ka daa nayopoi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidɔa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyin la, wala ale jam vari nuru baai

ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya ba dachaasaṅa, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le ṅman biisi ka wana ale wana wariya? M te бага a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege niṅ ṅman karo ate m le nyε dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deevīd ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyiṅ ate nyaba de meena a nyε kpaliṅsa ale teṅsa a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nyε ate gbeṅma a бага ligi ṅa noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi woṅ sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satεṅsa sojiba de. ³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyiṅ ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zεri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri maṅ. ³⁶ Nuruba jam nyε ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi woṅsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbaṅsa, ba gela me a jam chim ka ṅanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom ṅman magsi ayen teṅzuk de demma a ṅman ta nuruma de chaab ba sunsuṅa. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem cheṅ a basi du, nna ase

nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyin̄ abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyin̄ la, Naawen daam poom poli ayen wa nyɛ ka waman̄ ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nyɛ ate nuru bala kan ta kaasun̄ɔa, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nyɛ dila.

12

¹ Dila nyin̄ la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeentik. Dila nyin̄ la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie ŋaai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenken̄ la, ale basi ate ti kan baga a chali nwulinwuli la, ti yuk ŋala basi abe ti a chali chala ŋaai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyin̄ ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a cheŋ taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie ŋaai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yɔgyɔgla de wa be kala ka Naawen juga geŋ, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nyɛ wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nyɛ gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyiini. Ni be poli nyaku

de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinworuk yik ni. ⁴ Boan nyinṅa, ni ale diem boro a nye kpaliṅka ale biem la, ni an diem kpalim paari juijui ate ni le kpi la.

⁵ Nama ban Naawen ale biisi dii ayen ku denṣi ni kpa ni ale ka wa bisa nyin la? Wa weeni ayen, “M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyonowa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a toarin fu.

⁶ Dii nyin la, Nyonowa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la.”

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni deka a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisaṅa meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai deka ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti deka a te ba dila, ti be le pa ti deka a te ti kowa waai ale bo wenyimazuk la ate ku soa ka se ate ti boro? ¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba deka ale poli dii ayen ku magsi ti kaasunṅku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, ṅa kan peenti. Alege ti

dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaŋa de abe ale masim boka ale wayɔrisima tuima.

¹² Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimaŋa sii ale jiaŋ la wein, abe ni basi ate ni dunaŋa ŋaai ale gbarin la, a ta pagrim.

¹³ Ni yuarisi suitaŋa ate nan kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinyɔgsa.

¹⁴ Ni pii nyin ate ni ta nye masik ale waai meena, abe ni welema dii nyin la, waai ale kan welema la, an baga a boro ale Naawenya.

¹⁵ Ni kpesi ni deŋ ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaunŋku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpanŋaŋa deka a da ŋandiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa ŋman daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasun a jam ba kisitaŋa wienŋa po. ¹⁷ Alege nama seba kama ayen ku ŋaanŋnyin, wa yaa ŋman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiaŋ wa ayen wa ga nakpiaŋ. Iiso a kum kama a pii nyin a nye ayen wa tagri wa ale nye dii la, alege wa an ŋman jam baga a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyaŋa de meena kama boan nyinŋa, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru baga a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimŋiaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damunin ale kasim a kum nna yegayega

ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan nman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyinj la weeni kaai ale jam weeni ayen, “Dun a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko.” Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nya de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, “Yogsum ale ta mu ate m nyinj a gok.”

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la tenka wennyamazuk Jerusalem a ase tenzuk de Jerusalem a la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa lij biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisa de yue ale nmarisi bo wennyamazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisa jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasun la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayen paalika la sunsun. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wama sa yegayega a gaam Abil dunka ziimu, ale a sak ti wie njaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nye ka se a бага chali be waai ale a biisi ate ku nyini wennyamazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa tenka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, “M le choa ka tenka a nman gum du. Be daa tenka nyiini ate m le choa, m le choa ka tenka ale wennyamazuk

meena a maa gum du”. ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, “M le ŋman la”, a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nyɛ la le choa kama a voori, ate ŋanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyiŋ la, wa te ti ka teŋ kaai ate ti le chim nalima la. Teŋka de abe kan maa choa a voori. Dila nyiŋ la, ni be basi ate ti nyɛ wa jiam abe ti a te wa zula ŋaai le ŋa basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yɔgsum ale wa, ²⁹ dii nyiŋ la, ti Naawenni a nyɛ ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yieŋa. Nuruba gela jam nyɛ dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinaŋa po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidɔa me a dan faari nipɔk, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nyɛ kabɔŋsa la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta ŋanta baai la. Boan nyiŋŋa Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,
M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyin la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen,

“Nyɔɔwa ka mi maaro,
dila nyin m kan chali yɔgsumɔa.

Be ka wana le baga mu wari a nyɛ?”

⁷ Ni teeri ni kpanja baai ale biisi Naawen wannu a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a cheɗ diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo. ⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena toɗatoɗa a nyɛ ate ni basi sumanɗa vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimaɗa pagra la. Daa ti nin a va nandiinta kisita ale ti suniimaɗa ta pagrimɔa. Baai ale a va sinsanɗa de chaama la, an diem nya maarika ɗa po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka duɗsa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nyɛ kaabka a te wa dek wabaataɗa ale nuruma wabaataɗa. Naawen ale te Juuma Sinsanɗa la kan jam a siak ate nuru a ɗobi duɗ sila lantaɗa. Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyin. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nyɛ dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyin la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale

nyε dii la a maa nya chivie wa nyiη. ¹⁴ Dii nyiη la, tɛŋzuk de daa tɛŋ kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka tɛŋ kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyiη la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔŋɔ. ¹⁶ Ni kan banj ate ni a tom wamaŋsa a te nuruba abe ni pa ŋanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyiη la, wienja de a nyε ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpaŋŋa noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyiη la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nyε la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimaŋa ale ka supeantik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nyε wari kaasiya, dii nyiη la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim ŋman jam ni jigi yɔgyɔgla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyɔŋɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nyε ate tama ale Naawen ta noayen ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyaŋa de meena nyiη, ate Naawen a nyε ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyiη a te ni

jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nyε ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nyε ate wa sui a peenti la. Dii nyin la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nyε dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a denji ni kpa la, dii nyin la, gban̄ka de ate m n̄marisi a te ni la, an woŋa gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dɔk po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpaŋŋa meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaataŋa baai ale nyini Italiya teŋka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be n̄man a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a